

مباحث نوین در مدیریت مشارکتی

مجله علمی - پژوهشی

مؤلفان

محمد باویری

نرجس پرویزی

انتشارات سخنوران

۱۳۹۵

سرشناسه:	پرویزی، مجید، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور:	مباحث نوین در مدیریت مشارکتی/ مجید پرویزی نرجس پرویزی.
مشخصات نشر:	تهران: سخنوران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری:	[۷۴] ص.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۸۳-۸۷۴-۱
وضعیت فهرست‌نویسی:	فیپا
یادداشت:	کتابنامه.
موضوع:	تعاونی‌ها
موضوع:	Cooperative societies
موضوع:	تعاونی‌ها — مدیریت
موضوع:	Cooperative societies -- Management
شناسه از رده:	پرویزی، نرجس، ۱۳۶۲ -
رده‌بندی ک. گره:	۱۳۹۵ پ ۴ HD۳۵۳۲/۴/۵۶
رده‌بندی دیویی:	۳۳۴
شماره کتابشناسی ملی:	۴۲۹۲۰۶۱

عنوان کتاب: مباحث نوین در مدیریت مشارکتی تعاونی‌ها	
مؤلفان: مجید پرویزی، نرجس پرویزی	
صفحه آرا و طراح جلد: پیشگامان مسیر دانش	
ناشر: سخنوران	
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه	
نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵	
آدرس: کارگر شمالی، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول، انتشارات سخنوران	
آدرس الکترونیکی: thesis.pub۲۰۱۴@gmail.com	
آدرس سایت: www.thesispublication.com	
شماره تماس: ۰۲۱۶۶۹۱۶۳۷۱ - ۰۲۱۶۶۴۷۶۳۰۶ - ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳	
ISBN: ۹۷۸-۶۰۰-۳۸۳-۸۷۴-۱	

قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

۹	پیشگفتار
۱۱	مقدمه
۱۳	فصل اول: کلیات
۲۱	فصل دوم: تعاون، مفاهیم، انواع، تاریخچه
۲۱	مفهوم تعاون
۲۲	تعاریف شرکت تعاونی
۲۵	اصول تعاون
۲۷	ارزشهای تعاون
۲۸	نظریه‌های مربوط به تعاون
۳۰	اهداف بخش تعاون
۳۱	انواع تعاونی‌ها
۳۱	تعاونی‌های تولید
۳۱	تعاونی‌های توزیع
۳۱	ارکان تعاونی‌ها
۳۱	مجمع عمومی
۳۲	هیأت مدیره
۳۲	بازرسی
۳۲	نقش اعضاء در تعاونی
۳۳	مدیریت در تعاونی‌ها و نقش آن
۳۴	تاریخچه تعاون در جهان
۳۴	تاریخچه تعاون در ایران

۳۴	..... تعاونی‌های سنتی در ایران
۳۵	..... تعاونی‌های رسمی در ایران قبل از انقلاب
۳۸	..... شرکت تعاونی بعد از انقلاب

۴۱ ..... فصل سوم: مشارکت

۴۱	..... نظریه سیستمی
۴۲	..... مفهوم مشارکت
۴۴	..... اشکال مشارکت
۴۵	..... خاستگاه نظری مشارکت
۵۱	..... رویکردها
۵۱	..... رویکرد کارکردی - ساختاری
۵۲	..... رویکرد تضاد
۵۲	..... رویکرد تلفیقی
۵۳	..... مراحل مشارکت
۵۳	..... موانع و محدودیت‌های مشارکت

۵۵ ..... فصل چهارم: مشارکت در تعاونی

۵۵	..... فرهنگ تعاون و مدیریت مشارکتی
۵۷	..... مشارکت در تعاونی‌ها
۶۰	..... نگرش به فرآیند جلب مشارکت اعضاء در شرکت‌های تعاونی
۶۰	..... ابزار مشارکت در تعاونی‌ها
۶۱	..... انواع مشارکت در تعاونی‌ها
۶۱	..... مشارکت در مدیریت تعاونی‌ها
۶۲	..... مشارکت در مالکیت تعاونی‌ها
۶۲	..... آثار مدیریت مشارکتی در تعاونی‌ها
۶۲	..... جنبه اجتماعی آثار مشارکت
۶۲	..... جنبه اقتصادی آثار مشارکت

۶۳ ..... فصل پنجم: سخن پایانی

۶۹	..... فهرست منابع
۶۹	..... الف: منابع فارسی

پیشگفتار

توسعه بیش از هر چیز به مشارکت فعال و وفاق اجتماعی مؤثر افراد جامعه وابسته است. از طریق تأمین مشارکت مردم در امور مربوط به خود، قوه ابتکار و ابداع مردم تقویت شده و به بهترین وجه مورد استفاده قرار خواهد گرفت. مشارکت مردم را قادر می سازد تا بر حوادث زندگیشان تأثیر بگذارند. در شرکتهای تعاونی این مفهوم به کامل ترین شکل خود پیش بینی شده است یعنی اعضا و سهام داران در شرکتهای تعاونی نقش محوری و کلیدی را ایفا می نمایند و نکته می شود شرکتهای تعاونی قائم به اعضای خود هستند و مجامع عمومی به عنوان بالاترین رکن تعاونیها، قوه مقننه در این حوزه به شمار می آید. حضور و مشارکت حداکثری اعضا، تعاونیها در مجامع عمومی جهت تعیین اهداف، انتخاب مدیران و تصویب برنامهها شرط اساسی برای موفقیت است.

دستیابی به این اهداف از طریق هفت راهبرد اساسی که در قالب طرح تحول بخش تعاون از سوی معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تدوین گردیده بویژه در راهبرد دوم یعنی توسعه مدیریت و توانمندسازی، سابع انسانی تعاونیها و راهبرد هفتم یعنی تعمیم نظارت بر تعاونیها دنبال می گردد.

در این کتاب اهمیت و نقش مشارکت و همکاری و عوامل مؤثر بر مشارکت اعضا در تعاونیها تبیین شده و تلاش گردیده است تا با ارتقاء تواناییهای فردی و گروهی و استفاده بهینه از ظرفیتهای مدیریتی و نیروی انسانی تعاونیها، بهره وری آنها بهبود یابد و از طریق آگاه سازی و تشویق حضور مؤثر در مجامع عمومی و انتخاب آگاهانه مدیران و بازرسان تعاونی، نقش نظارتی اعضا تقویت گردد. امید است این تلاش مورد استفاده تعاونگران و تعاون خواهان میهن عزیزمان قرار گرفته و سهمی در ارتقا مشارکت، افزایش نقش اعضا و توسعه بخش تعاون داشته باشد. در پایان از اعضای اتاق فکر اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان بوشهر، همچنین از اساتید ارجمند آقایان دکتر سعید کیا کجوری و علیرضا موغلی و سرکار خانم دکترملیحه نیک کار که در به ثمر رسیدن این اثر یاریگر ما بودند صمیمانه سپاسگزاری می نمایم.

مقدمه

لازمه اقتصاد مقاومتی مردمی کردن اقتصاد است و بی شک بخش تعاون به عنوان مردمی ترین نوع اقتصاد تضمین کننده موفقیت اجرای اقتصاد مقاومتی است. بخش تعاون به عنوان یکی از ارکان اقتصادی ایران اسلامی جلوه بارز مشارکت آحاد مردم جامعه در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است که از طریق تجمیع سرمایه‌ها و فعالیت‌های اقتصادی کوچک و گرد هم آوردن اندیشه‌ها و بکارگیری خرد جمعی بستر را برای حضور گسترده مردم و انجام فعالیت‌های بزرگ فراهم می‌سازد. برای تحقق این هدف والا، شناخت اصول و شیوه‌های مشارکت، سنجش و همیاری اعضاء و مردم بسیار مهم و تأثیر گذار است. بی تردید عوامل متعددی هم‌اکنون در عوامل درون سازمانی و برون سازمانی بر مشارکت اعضاء در تعاونیها مؤثر هستند که نویسندگان این کتاب بویژه جناب آقای مجید پرویزی مبتنی بر دو دهه تجربه در بخش‌های کارشناسی و مدیریتی حوزه تعاون و تحصیلات دانشگاهی مرتبط با مدیریت و اقتصاد بخش تعاون به درستی به همساز و جایگاه مشارکت اعضای شرکت‌های تعاونی در مجامع عمومی و به تبع آن خط‌مشی‌گذاری، سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی پی برده و در این نوشتار که حاصل تحقیق و مطالعه چند ساله ایشان است برخی از عوامل مهم و مؤثر در مشارکت اعضاء تعاونی‌های کشاورزی و جهت ارتقاء جایگاه و سهم بخش تعاون و نیز افزایش همکاری و مشارکت اعضاء در اختیار تعاونگران و تعاون خواهان قرار گرفته است. امید است این اثر ارزشمند در جهت نقش آفرینی بیشتر اعضاء و حضور مدیران شایسته در اداره امور تعاونیها و بهبود مدیریت مشارکتی در حوزه تعاون مؤثر واقع گردد.

حمید رضا پناه

مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان بوشهر